

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
The Curriculum Evaluation on Master of Education Program
in Curriculum and Instruction, Faculty of Education,
Silpakorn University

ชนสิทธิ์ ลิทธิ์สูงเนิน (Chanasith Sithsungnoen)*

ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (Siriwan Vanichwatanavorachai)**

อุบลวรรณ ส่งเสริม (Ubonwan Songserm)**

สุวิมล สพฤกษ์ศรี (Suwimon Sapueksri)***

นิวัฒน์ บุญสม (Niwat Boonsom)****

กิตติคม คาวิรัตน์ (Kittikom Kaveerat)*****

บทคัดย่อ

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อประเมินบริบทของหลักสูตร 2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร 3) เพื่อประเมินกระบวนการของหลักสูตร 4) เพื่อประเมินผลผลิตของหลักสูตร และ 5) เพื่อประเมินผลกระทบของหลักสูตร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPI Model กลุ่มเป้าหมาย มีทั้งสิ้น 91 คน ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาระดับปริญญาโท มหาบัณฑิต และผู้ชมมหาบัณฑิต เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และ ประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, CIPPI Model

*รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

*** อาจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

**** อาจารย์ ดร. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

***** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ABSTRACT

Assessment of the Master of Education Program Curriculum and Teaching (Curriculum revised in 2018) Faculty of Education Silpakorn University. The objectives are as follows: 1) to assess the curriculum context), to assess the curriculum inputs, 3) to assess the curriculum process, 4) to assess the curriculum output, and 5) to assess the curriculum impact. Using the CIPPI Model assessment, the target group consisted of 91 people, administrators, instructors, students, graduates and educates' employers. The research tools consisted of interview forms, questionnaires and focus groups. Data was analyzed by percentage, mean, and standard deviation. and content analysis.

Keywords : Curriculum Assessment, Master of Education Program Curriculum and Instruction, CIPPI Model

บทนำ

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาพ.ศ. 2558 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้รองรับการบริหารจัดการหลักสูตรให้ได้คุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กำหนดปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอก ว่ามุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาและมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากล เน้นการพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพ ที่มีความรู้ความสามารถระดับสูง ในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยกระบวนการวิจัยเพื่อให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง มีความสามารถในการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ เชื่อมโยงและบูรณาการศาสตร์ที่ตนเชี่ยวชาญกับศาสตร์อื่นได้อย่างต่อเนื่อง มีคุณธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ ทั้งนี้ในระดับปริญญาโท มุ่งให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสร้างและประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนางานและสังคม ในขณะที่ระดับปริญญาเอก มุ่งให้มีความสามารถในการค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานสังคม และประเทศ

การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการของการสร้างหลักสูตรอาจจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ให้สมบูรณ์ขึ้น หรือเป็นการสร้างหลักสูตรใหม่โดยไม่มีพื้นฐานของหลักสูตรเดิมอยู่เลย ในการพัฒนาหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายใหม่ที่กำหนดไว้ให้ชัดเจน โดยต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบในการกำหนด จุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล (ชนลัทธิตี ลิขิตสูงเนิน, 2564 : 114-115) เมื่อใช้หลักสูตรไปได้ระยะหนึ่งจะต้องมีการประเมิน ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2558 ตามประกาศกระทรวงศึกษา ที่กำหนดให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ทุก 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) ซึ่ง

สอดคล้องกับ ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน (2564 : 303) ที่ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเป็นขั้นตอนในการศึกษาคุณค่าของหลักสูตร ว่าดีหรือไม่อย่างไรบกพร่องในส่วนไหนเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรในโอกาสต่อไป การประเมินหลักสูตรนั้นมีขอบเขตและระยะการประเมินแตกต่างกันออกไปแล้วแต่จุดประสงค์ของการประเมินเช่นการประเมินเอกสารหลักสูตรในระยะก่อนนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินการใช้หลักสูตรในขณะที่ดำเนินการใช้หลักสูตรหรือประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรและประเมินระบบหลักสูตรหลังจากการใช้หลักสูตรแล้ว การประเมินผลหลักสูตรนั้นต้องกำหนดลงไปให้แน่ชัดว่าต้องการประเมินอะไร ข้อมูลที่นำมาประเมินต้องเชื่อถือได้ การวิเคราะห์ผลการประเมินต้องทำอย่างรอบคอบ นอกจากนี้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 47 ให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการ(2558)ได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2558 (Thai Qualification Framework for Higher Education, TQF : HEd) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตร อันนำไปสู่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการประเมินหลักสูตรมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาว่าหลักสูตรที่ใช้เมื่อดำเนินการแล้วบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่ จากนั้นนำผลที่ได้มาพิจารณาว่ามีมาตรฐานมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลหรือไม่เกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตรโดยใช้ ผลการวัดในแง่มุมต่างๆ ของสิ่งที่จะประเมิน (มาเรียม นิลพันธุ์ และคณะ, 2555 : 1) การประเมินหลักสูตรมีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการจัดการศึกษา เป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการควบคุมคุณภาพ การประกันคุณภาพของการศึกษาหลาย ๆ ระดับการประเมินผลหลักสูตรจึงเป็นขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเนื่องจากหลักสูตรนั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ไม่สามารถกำหนดไว้ตายตัวได้ การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไป ตั้งแต่การสร้างหลักสูตรจนถึงการนำไปใช้ในโรงเรียน (ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน, 2564 : 308-309)

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้เปิดการเรียนการสอนและใช้หลักสูตรมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 จนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลากว่า 3 ปี ซึ่งครบรอบระยะการใช้หลักสูตร ในระดับบัณฑิตศึกษา และในปีการศึกษา 2564 ทางอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและประจำหลักสูตรจึงสนใจที่จะทำการวิจัยประเมินหลักสูตรหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPI Model (Stufflebeam and Shinkfield : 2007) เพราะเป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision-Making Model) เน้นการทำงานอย่างมีระบบทั้งการรวบรวมข้อมูล การ

วิเคราะห์ข้อมูล และผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นๆ ทำการตัดสินคุณภาพของหลักสูตร และเพื่อที่จะนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ในปีการศึกษา 2565 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 ทางสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินหลักสูตร และด้วยวิสัยทัศน์ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร “องค์กรแห่งการสร้างสรรค์ มีความเป็นเลิศ มีความเป็นมืออาชีพด้านการศึกษา (Organization of Creativity, Educational Excellence and Professionalism) ระดับ 1 ใน 3 ของประเทศ” และมีวัตถุประสงค์ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศในวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม และจัดการศึกษาทุกระดับอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเฉพาะ 5 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อประเมินบริบทของหลักสูตรในด้านวัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร และรายวิชาหน่วยกิต
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรในด้านคุณสมบัติผู้สอน ผู้เรียน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศ และสถานที่
3. เพื่อประเมินกระบวนการของหลักสูตรในด้านการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตร การวัดและประเมินผล และกระบวนการทำวิทยานิพนธ์
4. เพื่อประเมินผลผลิตของหลักสูตรในด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน ทักษะการเป็นนักพัฒนาหลักสูตรและการสอน ความสามารถผลิตงานวิจัยผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมด้านหลักสูตรและการสอน มีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพนักพัฒนาหลักสูตรและวิชาชีพครู และคุณลักษณะพิเศษของหลักสูตร
5. เพื่อประเมินผลกระทบของหลักสูตรในด้านผลที่เกิดขึ้นกับมหาบัณฑิตภายหลังการจบการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักสูตรเพื่อการปฏิบัติงาน มีภาวะความเป็นผู้นำ และมีสมรรถนะในด้านหลักสูตร และการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย มีทั้งสิ้น 91 คน จำแนกได้ดังนี้
 - 1.1 ผู้บริหาร จำนวน 3 คน
 - 1.2 อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 9 คน

1.3 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2561-2564 จำนวน 57 คน

1.4 महाบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 12 คน

1.5 ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 10 คน

2. ด้านการประเมิน

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPI Model (Stufflebeam and Shinkfield : 2007) ประกอบด้วย

2.1 การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) มีการประเมินเกี่ยวกับ 1) วัตถุประสงค์ 2) โครงสร้างของหลักสูตร 3) รายวิชา 4) หน่วยกิต

2.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีการประเมินเกี่ยวกับ 1) คุณสมบัติผู้สอน 2) คุณสมบัติผู้เรียน 3) สื่อ วัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศ สถานที่

2.3 การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) มีการประเมินเกี่ยวกับ 1) การจัดการเรียนรู้ 2) การบริหารจัดการหลักสูตร 3) การวัดและประเมินผล 4) กระบวนการทำวิทยานิพนธ์

2.4 การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) มีการประเมินเกี่ยวกับคุณลักษณะตามหลักสูตร ทั้ง 5 ด้าน ตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา และเพิ่มเติมด้านที่ 6 การจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของคณะศึกษาศาสตร์ และเพิ่มเติม ด้านที่ 7 คุณลักษณะพิเศษของหลักสูตร ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ได้แก่ 1) ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน 2) ทักษะการเป็นนักพัฒนาหลักสูตรและการสอน 3) ความสามารถผลิตงานวิจัยผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมด้านหลักสูตรและการสอน 4) คุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพนักพัฒนาหลักสูตรและวิชาชีพครู 5) คุณลักษณะพิเศษของหลักสูตร

2.5 การประเมินด้านผลกระทบ (Impact Evaluation) มีการประเมินมหาบัณฑิตภายหลังการจบการศึกษา เกี่ยวกับ 1) ความสามารถในการประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงานการพัฒนาวิชาชีพ 2) ความเป็นผู้นำ 3) สมรรถนะในด้านหลักสูตร และการสอน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น (Depth Interview) ความคิดเห็น ที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สำหรับผู้บริหาร

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น (Depth Interview) ที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สำหรับอาจารย์ผู้สอน และมหาบัณฑิต

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็น (Questionnaire) ที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สำหรับนักศึกษาปริญญาโท

ชุดที่ 4 ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สำหรับผู้ใช้บัณฑิต

4. การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ มีการพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารหลักสูตร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร หลักสูตร และการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อกำหนดนิยามตัวแปรและพฤติกรรมบ่งชี้

ขั้นที่ 2 นำพฤติกรรมบ่งชี้ในนิยามตัวแปร มาสร้างเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ สอบถาม และสนทนากลุ่ม และใช้คำถามที่สอดคล้องและครอบคลุมทุกประเด็นที่ต้องการ และ

ขั้นที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และประเด็นสนทนากลุ่ม ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ทั้งนี้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ พิจารณาจากการตรวจสอบด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/จุดประสงค์นั้น ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา มีค่า 1.00 และผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ปรับประเด็นคำถามให้กระชับ และบางข้อยังไม่ครอบคลุม

ขั้นที่ 4 นำแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และประเด็นสนทนากลุ่ม ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหาร จำนวน 2 คน

ขั้นที่ 5 นำแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และประเด็นสนทนากลุ่ม มาจัดพิมพ์เป็นแบบฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และมหาบัณฑิต มีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน เพื่อขออนุญาตหมายกำหนดเวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

2) สัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และมหาบัณฑิต มีขั้นตอนดังนี้

2.1) ขั้นตอนการเตรียมการก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเตรียมแบบสัมภาษณ์เพื่อส่งให้ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนก่อนการสัมภาษณ์ รวมทั้งเตรียมอุปกรณ์ด้วยระบบ Online ผ่าน Application Zoom และบันทึกการสัมภาษณ์ในระบบ และนัดหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์

2.2) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ ผ่าน ระบบ Online ผ่าน Application Zoom ชี้แจงจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ตามข้อความในแบบสัมภาษณ์ จากนั้นบันทึกผลการสัมภาษณ์ในระบบ เมื่อสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์

2.3) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา

1) ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากนักศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการให้ตอบแบบสอบถามด้วยระบบ Online ผ่าน Google Form

2) จัดส่ง Link แบบสอบถาม ด้วย Google Form เพื่อให้นักศึกษาได้ตอบแบบสอบถามในระบบ Online

3) รวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสำหรับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มกับผู้ใช้นิต

ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ด้วยระบบ Online ผ่าน Application Zoom โดยชี้แจงประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อมหาบัณฑิตและหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยบันทึกการสนทนากลุ่มในระบบ

กำหนดผู้เข้าร่วมสนทนาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร โดยผู้ร่วมสนทนากลุ่มในครั้งนี้ประกอบด้วยผู้ใช้นิต รวมจำนวนทั้งสิ้น 10 คน ด้วยระบบ Online ผ่าน Application Zoom เริ่มการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยแนะนำผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม สร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง จากนั้นชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ และกล่าวถึงความสำคัญของการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

1) ดำเนินการสนทนาตามประเด็นการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยนำประเด็นในการสนทนากลุ่มให้ผู้เข้าร่วมสนทนาทุกคนแสดงความคิดเห็นในแต่ละประเด็น จากนั้นสรุปในแต่ละประเด็นอีกครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน และคอยควบคุมระยะเวลาในการสนทนากลุ่มให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด

2) เมื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นครบทุกประเด็น ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณและปิดการสนทนากลุ่ม

3) จัดเตรียมข้อมูล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 วิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ (%)

6.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

6.3 วิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด (Open-end Questions) ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และผลการสนทนากลุ่ม คณะผู้วิจัยได้นำมาจัดหมวดหมู่และลำดับคำตอบเพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อหา (Content)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาปริญญาโทและมหาบัณฑิต พบว่า นักศึกษาปริญญาโททั้งหมด 69 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 84.05 และเป็นเพศชาย 11 คน คิดเป็นร้อยละ 15.94 2. ส่วนใหญ่มีอายุ 26 – 30 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 63.76 เป็นนักศึกษาชั้นปี ปีที่ 4 จำนวนมากที่สุดคือ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 36.23 และน้อยที่สุด ชั้นปีที่ 3 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 18.84 มีอาชีพเป็นครูผู้สอนทุกคนคิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 57.97 และน้อยที่สุด ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 10.14

ตอนที่ 2 ผลการประเมินบริบทของหลักสูตรในด้านวัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร รายวิชาหน่วยกิต โดยการสอบถามนักศึกษาปริญญาโท และการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และมหาบัณฑิต พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.58$, $SD = 0.57$)

ข้อเสนอแนะ :

1) ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร : 1.1) ควรปรับ ปรัชญาหลักสูตร ควรเน้นเรื่องนวัตกรรมทางหลักสูตรและการสอน เพื่อตอบโจทย์การศึกษาในอนาคต 1.2) ปรับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรใหม่ จาก “ผลิต” ให้เป็น “เพื่อพัฒนา” 1.3) ปรับเปลี่ยนจาก “สามารถ” เป็น “สมรรถนะ “ 1.4) จริยธรรมในวิชาชีพ นักพัฒนาหลักสูตรและการสอน

2) โครงสร้างของหลักสูตร : 2.1) รูปแบบการเรียน อาจจะเป็นทั้ง Online และ Onsite (Hybrid) 2.2) ควรทำหลักสูตรที่มีวิชาชีพครู เพื่อตอบสนองของคนที่ต้องการเป็นครู

3) รายวิชาที่จัดในหลักสูตร : 3.1) วิชาเลือกควรได้ทั้งหลักสูตรและการสอน 3.2) รายวิชาเลือกด้านหลักสูตร ควรเป็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรอาชีพ หลักสูตรความต้องการพิเศษ ความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) รายวิชาเลือกควรเป็นรายวิชาที่น่าสนใจ ทันสมัย ที่การใช้เทคโนโลยีที่น่าสนใจ 3.4) ควรตัดรายวิชาภาษาอังกฤษออก เพราะทางบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบ 3.5) ควรที่รายวิชาที่เน้นนวัตกรรมทางด้านหลักสูตรและการสอน

4) หน่วยกิตของแต่ละรายวิชาในหลักสูตรฯ : 4.1) ปรับรายวิชาพื้นฐานลดลง และเพิ่มเติมในรายวิชาเอก หรือวิชาเลือก และปรับหน่วยกิตให้ลดลง เหลือประมาณ 36 หน่วยกิต 4.2) ควรมีการบูรณาการผสมผสานรายวิชาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันรวมกัน จาก 2-3 วิชา เป็น 1 รายวิชา 4.3) ควรมีวิชาบังคับเอกจำนวน 3 หน่วยกิตให้เท่า ๆ กัน ทั้ง ด้านหลักสูตรและการสอน

ตอนที่ 3 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรในด้านคุณสมบัติผู้สอน คุณสมบัติผู้เรียน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ บรรยากาศ สถานที่ โดยการสอบถามนักศึกษาปริญญาโท และการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และมหาบัณฑิต พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.50$, $SD = 0.70$)

ข้อเสนอแนะ :

1. คุณสมบัติของอาจารย์

1.1) คุณสมบัติของอาจารย์เฉพาะ อาจารย์ควรมีผลงานวิจัย ผลงานวิชาการด้านนวัตกรรมด้านหลักสูตรและการสอน

1.2) ไม่ควรเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนบ่อย ๆ เพื่อให้อาจารย์มีความเชี่ยวชาญในการสอนรายวิชานั้น ๆ

2. คุณสมบัติของนักศึกษา : 2.1 ควรสามารถเสนอนวัตกรรมทางด้านหลักสูตรและการสอนได้

3. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ : 1) ควรสนับสนุน อุปกรณ์ทางการสอนแก่คณาจารย์

ตอนที่ 4 ผลการประเมินกระบวนการของหลักสูตรในด้านการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตร การวัดและประเมินผล และกระบวนการทำวิทยานิพนธ์

โดยการสอบถามนักศึกษาปริญญาโท และการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และมหาบัณฑิต พบว่า กระบวนการของหลักสูตรในด้านการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.68$, $SD = 0.52$) ทุกข้อ

ข้อเสนอแนะ :

1. วิธีการจัดกระบวนการเรียน: 1) สนับสนุนทุนแก่นักศึกษานวัตกรรมด้าน หลักสูตรและการสอน 1.2) การจัดการเรียนการสอนควรเน้นวิจัยเป็นฐาน (Research Based Learning : RBL) ของทุกรายวิชา หรือแบ่งรายวิชาตามภาคเรียน ให้อาจารย์และนักศึกษาได้มี 1.3) อาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาควรมีการวางแผนการสอนร่วมกันที่ต่อเนื่องกัน และร่วมกันประเมินผลงานร่วมกัน

2. การบริหารหลักสูตร : 2.1) กระบวนการเรียนการสอนควรมีการประชุม กับอาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคน เพื่อให้อาจารย์เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับนักศึกษา 2.2) ทำการชี้แจงแก่อาจารย์ผู้สอน ในการเชิญวิทยากรมาบรรยายพิเศษ อย่างน้อย 1 ครั้ง/รายวิชา 2.3) โอกาสได้ตีพิมพ์ผลงานวิจัยลงวารสาร หรือนำเสนอในที่ประชุมระดับชาติหรือนานาชาติ 2.4) นำจุดที่ควรพัฒนาหลักสูตรตาม AUNQA ของอาจารย์ประจำหลักสูตร 2.5) ควรมีการศึกษาคู่เทียบหลักสูตรปริญญาโท หลักสูตรและการสอนกับมหาวิทยาลัยอื่นหรือทำการแลกเปลี่ยนกับมหาวิทยาลัยอื่น 2.6) ควรมีการจัดสัมมนา

ทางวิชาการ ด้านหลักสูตรและการสอนในนามหลักสูตร นอกเหนือจากรายวิชา เพื่อให้อาจารย์ในสาขาทุกคน ร่วมกันทำ 2.7) อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคน ควรร่วมกันในการบริหารจัดการหลักสูตรทุกระบวนการ

3) การวัดและการประเมินผล : ควรลดภาระงานของนักศึกษา โดยให้อาจารย์ที่สอนแต่ละคนในภาค การศึกษานั้น ๆ วางแผนร่วมกัน ในการมอบหมายงานและร่วมประเมินงานด้วยกัน

4) กระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา : ควรมีระบบการติดตามนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ อย่างเป็นระบบให้นักศึกษาได้ตามหลักสูตร 2-3 ปี

ตอนที่ 5 ผลการประเมินผลผลิตของหลักสูตร ในด้านคุณลักษณะตามหลักสูตร ทั้ง 5 ด้าน ตามเกณฑ์ มาตรฐานอุดมศึกษา และ ด้านการจัดการเรียนรู้ และคุณลักษณะพิเศษของหลักสูตร ในด้านความรู้ ความ เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน มีทักษะการเป็นนักพัฒนาหลักสูตรและการสอน ความสามารถผลิต งานวิจัยผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมด้านหลักสูตรและการสอน คุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพนักพัฒนา หลักสูตรและวิชาชีพครู และคุณลักษณะพิเศษของหลักสูตร

โดยการสอบถามนักศึกษาปริญญาโท การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน มหาบัณฑิต และการสนทนากลุ่ม ผู้ใช้บัณฑิต พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57$, $SD = 0.72$) ทุกข้อ

ข้อเสนอแนะ :

1. ด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน : 1.1) มหาบัณฑิตบางคนไม่ได้ทำงาน เกี่ยวกับหลักสูตร ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร 1.2) ควรเพิ่มเติมในเรื่องของการประเมินหลักสูตร สถานศึกษา ทั้งรูปแบบการประเมินหลักสูตร กระบวนการประเมินหลักสูตร เพื่อ นำมาปรับปรุงหลักสูตร 1.3) ควรเป็นผู้นำการจัดการเรียนรู้ทาง Online แก่ครู คนอื่น ๆ

2. มีทักษะการเป็นนักพัฒนาหลักสูตรและการสอน: 2.1) ควรเพิ่มเติมในเรื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เพื่อให้บัณฑิตได้เป็นผู้นำทางวิชาการ 2.2) ควร เพิ่มเติมในเรื่องของการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งรูปแบบการประเมินหลักสูตร กระบวนการประเมิน หลักสูตร เพื่อ นำมาปรับปรุงหลักสูตร 2.3) ควรเป็นผู้นำการจัดการเรียนรู้ทาง Online แก่ครู คนอื่น ๆ

ตอนที่ 6 ผลการประเมินผลกระทบของหลักสูตร ในด้านผลที่เกิดขึ้นกับมหาบัณฑิตภายหลังการจบ การศึกษา เกี่ยวกับความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักสูตรเพื่อการปฏิบัติงาน มีภาวะความเป็นผู้นำ และมี สมรรถนะในด้านหลักสูตร และการสอน

โดยการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน มหาบัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต พบว่า ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชา หลักสูตรและการสอน มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักสูตรเพื่อการปฏิบัติงาน และการพัฒนาวิชาชีพ สามารถให้คำปรึกษาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และรายวิชาได้ มีความรู้ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และ ได้นำเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนนักเรียนในโรงเรียน ความสามารถผลิตงานวิจัย ผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมด้านหลักสูตรและการสอน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มี ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นที่ปรึกษางานวิจัยในชั้นเรียนแก่เพื่อครูที่โรงเรียน และได้มีหน้าที่

งานวิชาการของโรงเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะ : ควรเพิ่มเติมในเรื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้บัณฑิตได้เป็นผู้นำทางวิชาการ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินบริบทของหลักสูตรในด้านวัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร รายวิชา หน่วยกิต พบว่า บริบทของหลักสูตรในด้านวัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร รายวิชา หน่วยกิต โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.58, SD = 0.57$)

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรในด้านคุณสมบัติผู้สอน คุณสมบัติผู้เรียน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศ สถานที่ พบว่า ปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรในด้านคุณสมบัติผู้สอน คุณสมบัติผู้เรียน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศ สถานที่ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.50, SD = 0.70$) ข้อเสนอแนะด้านปัจจัยนำเข้า : 1) อาจารย์ควรมีผลงานวิจัย ผลงานวิชาการด้านนวัตกรรม

3. ผลการประเมินกระบวนการของหลักสูตรในด้านการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตร การวัดและประเมินผล และกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า ผลการประเมินกระบวนการของหลักสูตรในด้านการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.68, SD = 0.52$)

4. ผลการประเมินผลผลิตของหลักสูตร ในด้านคุณลักษณะตามหลักสูตร ทั้ง 5 ด้าน ตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา และ ด้านการจัดการเรียนรู้ และคุณลักษณะพิเศษของหลักสูตร พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57, SD = 0.72$)

5. ผลการประเมินผลกระทบของหลักสูตร พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักสูตรเพื่อการปฏิบัติงาน และการพัฒนาวิชาชีพ สามารถให้คำปรึกษาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ นำเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ ผลิตงานวิจัยผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมด้านหลักสูตรและการสอน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการประเมินบริบทของหลักสูตรในด้านวัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร รายวิชา หน่วยกิต พบว่า บริบทของหลักสูตรในด้านวัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร รายวิชา หน่วยกิต โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.58, SD = 0.57$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) มีการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรที่ชัดเจนและเหมาะสม มีการจัดวางรายวิชาในหลักสูตรที่ดี ส่งผลให้การดำเนินงานด้านหลักสูตรมีประสิทธิภาพ ประกอบกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน หน่วยงานและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างครบถ้วน กล่าวคือ เนื้อหาครอบคลุมทั้งด้านหลักสูตรและการสอน สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การวิจัย พัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้คุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ ชนสิทธิ์ ลิทธิ์สูงเนิน (2564) ที่ได้กล่าวว่า “หลักสูตร” เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่ประมวลเนื้อหาสาระและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี

ความรู้ เจตคติ ทักษะ และสมรรถนะต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างเนื้อหาสาระและเวลา แนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งด้านความรู้ ความคิด เจตคติ และการปฏิบัติในทิศทางที่พึงประสงค์ และมาเรียบ นิลพันธุ์ และคณะ (2554 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่พบว่าผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร ในภาพรวมและรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ Ubonwan Songserm, Chanasith sithsungnoen et al. (2018) ได้ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัย พบว่า การประเมินด้านบริบท วัตถุประสงค์ของ หลักสูตรมีความชัดเจน โครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับชื่อหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของ หลักสูตร มีการกำหนดรายวิชาโดยภาพรวมเหมาะสมในระดับ มากที่สุด

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรในด้านคุณสมบัติผู้สอน คุณสมบัติผู้เรียน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศ สถานที่ พบว่า ปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรในด้านคุณสมบัติผู้สอน คุณสมบัติผู้เรียน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศ สถานที่ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.50, SD = 0.70$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คุณสมบัติของอาจารย์สอนเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ที่กำหนด ต้องมีการเตรียมความพร้อมและพัฒนาคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน (2564) กล่าวว่า ผู้บริหารการศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทการใช้หลักสูตร ซึ่งจะต้องทำการศึกษาศึกษาหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อที่จะได้จัดวางแผนการใช้หลักสูตร การเตรียมวางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ เช่น การเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร และผลจากการวิจัย พบว่า สื่อ วัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศและสถานที่ เอื้อและสนับสนุนความสะดวก เทคโนโลยี ห้องสมุดมีเอกสารหนังสือให้สืบค้น ทั้งนี้จะเป็นว่า มหาวิทยาลัยศิลปากร และคณะศึกษาศาสตร์ได้จัดสรรงบประมาณและให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ต่าง ๆ ของนักศึกษาและมีการพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการประเมินกระบวนการของหลักสูตรในด้านการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตร การวัดและประเมินผล และกระบวนการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า ผลการประเมินกระบวนการของหลักสูตรในด้านการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.68, SD = 0.52$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรส่งเสริมเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ใช้สื่อและนวัตกรรมที่หลากหลาย ศึกษา ค้นคว้าทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ในประเทศและต่างประเทศ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research Based Learning) ซึ่งสอดคล้องกับชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน (2564) ได้กล่าวว่า หลักสูตรต้องมีแนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน อีกทั้ง Ubonwan Songserm, Chanasith sithsungnoen et al. (2018) ได้ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร การประเมินด้านกระบวนการ พบว่า ในภาพรวมด้านการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับ มากที่สุด และพบว่า การจัดการเรียนรู้มีความหลากหลาย

เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในชั้นเรียนและการแสดงความคิดเห็นเชิงวิชาการ และมีการเชื่อมโยงบูรณาการเนื้อหากับประสบการณ์ในการทำงาน รวมทั้งมีการนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในรูปแบบของการวิจัย

4. ผลการประเมินผลผลิตของหลักสูตร ในด้านคุณลักษณะตามหลักสูตร ทั้ง 5 ด้าน ตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา และ ด้านการจัดการเรียนรู้ และคุณลักษณะพิเศษของหลักสูตร พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57, SD = 0.72$) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ รายวิชาต่าง ๆ ที่จัดไว้ในหลักสูตร เน้นให้ผู้เรียนได้นำไปปฏิบัติได้จริง นักศึกษาที่จบการศึกษาสามารถให้คำปรึกษาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และรายวิชาได้ มีนาเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ Application เทคโนโลยีการสอน มาใช้ในการเรียนการสอน สามารถทำวิจัยในชั้นเรียน และได้มีหน้าที่งานวิชาการของโรงเรียน ดังที่บุญเลี้ยง หุมทอง (2553: 7-11) ได้กล่าวว่า ผู้เรียนที่จบการศึกษาจากหลักสูตรนี้ไปแล้วจะมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง จะเกิดผลอย่างไรในตัวผู้เรียนบ้าง แนวคิดนี้มองหลักสูตรในฐานะที่ทำให้เกิดผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวังที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ และชนสิทธิ์ สิทธิสุนเนิน (2564) ได้กล่าวว่า หลักสูตรจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งด้านความรู้ ความคิด เจตคติ และการปฏิบัติในทิศทางที่พึงประสงค์ มีกลวิธีการปฏิบัติที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรต้องการ อีกทั้ง Ubonwan Songserm, Chanasith sithsungnoen et al. (2018) ได้ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร การประเมินด้านผลผลิต พบว่า มหาบัณฑิต ซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรความสามารถถ่ายทอดความรู้ทางด้านหลักสูตร การสอน และการนิเทศในหน่วยงานของตนเองและในงานประชุมเชิงวิชาการได้เป็นอย่างดี และในด้านการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อนจากการนำความรู้ที่ได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาซึ่งมีทั้งในรูปแบบการปฏิบัติงานสอนปกติและรูปแบบการปฏิบัติงานสอนที่เป็นงานวิจัย

5. ผลการประเมินผลกระทบของหลักสูตร ในด้านผลที่เกิดขึ้นกับมหาบัณฑิตภายหลังการจบการศึกษา เกี่ยวกับความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักสูตรเพื่อการปฏิบัติงาน มีภาวะความเป็นผู้นำ และมีสมรรถนะในด้านหลักสูตร และการสอน พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักสูตรเพื่อการปฏิบัติงาน และการพัฒนาวิชาชีพ สามารถให้คำปรึกษาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ นำเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ ผลงานวิจัยผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมด้านหลักสูตรและการสอน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เนื้อหารายวิชา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของอาจารย์และนักศึกษานำไปใช้ได้จริงในอาชีพการทำงานของนักศึกษาและมหาบัณฑิต ทำให้ได้รับรางวัล แลพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ดังที่ชนสิทธิ์ สิทธิสุนเนิน (2564) ได้กล่าวว่า หลักสูตรต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งด้านความรู้ ความคิด เจตคติ และการปฏิบัติในทิศทางที่พึงประสงค์ และ Henson (2001) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ (Objectives) ของหลักสูตรต้องกำหนด ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และ ด้านทักษะพิสัย อีกทั้ง Ubonwan Songserm, Chanasith sithsungnoen

et al. (2018) ได้ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร การประเมินด้านผลกระทบ พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศมีความสามารถในการนำความรู้ทั้งในศาสตร์ทางด้านหลักสูตร การสอน และการนิเทศมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี มีภาวะความเป็นผู้นำและภาวะความเป็นผู้ตามที่เหมาะสมในแต่ละงานที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. หากสถานการณ์ COVID 19 ดีขึ้น ควรมีมีการศึกษาดูงาน/ เข้าร่วมอบรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านวิชาการ และ ควรหาความร่วมมือ กับหน่วยงาน องค์กรจากภายนอก ให้การสนับสนุนด้านเครื่องมือ เทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

2. ควรเน้นทักษะการเป็นนักพัฒนาหลักสูตรและการสอนมืออาชีพ

3. ควรเพิ่มเติมในเรื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้บัณฑิตได้เป็นผู้นำทางวิชาการ
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้หลักสูตรแยกกลุ่มเป้าหมายระหว่างนักศึกษาปัจจุบันที่กำลังเรียน และมหบัณฑิตที่จบแล้ว

2. ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับงานวิจัยทางหลักสูตรและการสอน เพื่อถอดบทเรียนองค์ความรู้ทางหลักสูตรและการนิเทศที่ได้จากการวิจัย

References

- Ministry of Education. (2003). National Education Act 2002 (2nd edition) B.E. 2545. Bangkok: Ministry of Education.
- Faculty of Education, Silpakorn University. (2018). Master of Education Curriculum, Curriculum and Instruction Program (Revised edition, B.E. 2561). Nakhon Pathom: Faculty of Education, Silpakorn University.
- Chonsiri, S. (2021). Curriculum Development. Nakhon Pathom: Silpakorn University Printing House.
- Boonleung, T. (2011). Curriculum Development (3rd edition). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Maream, N., et al. (2012). Evaluation of the Graduate Curriculum in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University. Nakhon Pathom: Silpakorn University.

- Office of the Higher Education Commission. (2015). Standards Framework for Qualifications of Higher Education, Annexed to the Announcement of the Higher Education Commission Regarding Guidelines for Implementation According to the Standards Framework for Qualifications of Higher Education, National Higher Education Standards 2015. [Online] Accessed on June 12, 2023, from <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/>
- Henson, K. T.(2001). Curriculum Planning : Integrating Multiculturalism, Constructivism, and Education Reform. (United States : McGraw-Hill Companies, Inc.
- Stufflebeam and Shinkfield. (2007). Evaluation Theory, Models and Applications. John Wiley and Son, Inc.
- Ubonwan Songserm, Chanasith sithsungnoen et al. (2018). The Curriculum Evaluation on Master of Education Program in Curriculum and Supervision, Faculty of Education Silpakorn University . Silpakorn University Journal of Social Sciences, Humanities and Arts(HASSS). 18(1) (January - April) 2018) : 113-127.